

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regel
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 68 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Wereld

Opgave 1 – Urbanisatie en ontwikkeling

1 maximumscore 1

- land X = Nigeria
- land Y = Venezuela
- land Z = België

indien drie landen juist 1
indien twee of één land(en) juist 0

2 maximumscore 2

De juiste oorzaken zijn:

- de grotere natuurlijke bevolkingsgroei in land Y 1
- de grotere ruraal-urbane migratie in land Y 1

3 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste redenering zijn:

- In land X heeft (nog) minder mechanisatie in de landbouw / industrialisatie in de steden plaatsgevonden dan in land Z 1
- waardoor daar nog een groot deel van de bevolking op het platteland woont 1

4 maximumscore 2

- Noord-Amerika en Europa 1
- Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: 1
 - In deze werelddelen vond in de periode 1970-2010 geen sterke ruraal-urbane migratie meer plaats.
 - In deze werelddelen vond in de periode 1970-2010 trek uit de steden plaats.

Opmerking

Alleen indien beide werelddelen juist zijn 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
5	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juiste redenering is:	
	• Een aantal welvarende landen heeft veel vruchtbare landbouwgrond • waardoor in die landen een relatief groot deel van de bevolking voor een agrarisch bestaan heeft gekozen / op het platteland woont	1 1

Opgave 2 – Mondiale drugshandel

6	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste argumenten zijn:	
	– De consumptie vindt vooral plaats in centrumgebieden. – De verbouw van de grondstoffen voor drugs vindt vooral plaats in perifere gebieden. – De meeste handelsstromen zijn gericht op centrumgebieden.	
	per juist argument	1
7	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste argumenten zijn:	
	– Er zijn belangrijke financiële centra in perifere gebieden. – In een periferieland als Colombia vindt zowel de teelt als de productie plaats (het winnen van grondstoffen én de verwerking ervan gebeurt in de periferie). – Er zijn handelsstromen tussen perifere gebieden (Colombia en West-Afrika).	
	per juist argument	1
8	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat	
	• het berggebieden zijn (fysischgeografisch kenmerk) • deze gebieden lastig te controleren zijn / de overheden van de betreffende landen in deze gebieden weinig macht kunnen uitoefenen	1 1
9	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juiste redenering is:	
	• Met drugshandel kan een rebellengroep als FARC veel geld verdienen • waarmee een strijd tegen de overheid lang volgehouden kan worden	1 1

Aarde

Opgave 3 – Het Grote Merengebied (Noord-Amerika)

- 10 maximumscore 1**
de uitschurende werking van gletsjers
- 11 maximumscore 3**
- Uit de beschrijving van het spreidingspatroon moet blijken dat aan de oostkant van Lake Michigan de meeste sneeuw valt / meer sneeuw valt dan aan de westkant 1
- Uit de uitleg moet blijken dat
- de wind overwegend van (noord)west naar (zuid)oost over Lake Michigan waait (oorzaak) 1
 - waardoor de lucht daarbij veel vocht opneemt uit Lake Michigan (gevolg) 1
- 12 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- Lake Erie het kleinste watervolume heeft / het minst diep is (oorzaak) 1
 - waardoor Lake Erie het sterkst opwarmt in de zomer (warmte bevordert algengroei) (gevolg) 1
- 13 maximumscore 2**
Voorbeelden van een juiste argumentatie zijn:
- Door de aanleg van de St. Lawrence Seaway en het Welland Canal zijn wateren met elkaar verbonden die dat eerst niet waren 1
 - waardoor nieuwe soorten het gebied zijn binnengekomen die de inheemse soorten hebben verdrongen 1

Opgave 4 – Landschapszones in Rusland

- 14 maximumscore 1**
taiga / noordelijke naaldwouden
- 15 maximumscore 1**
Door het ontdooien van de permafrost komt broeikasgas/methaan vrij (uit de veengebieden).

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	• na het ontdooien van de permafrost er meer actieve veenaangroei komt (oorzaak)	1
	• waardoor er koolstofdioxide (CO₂) uit de atmosfeer wordt vastgelegd in het veen (gevolg)	1
17	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:	
	– verschillen in ligging ten opzichte van de zee / verschillen in de mate van maritieme invloed – verschillen in hoogteligging	
	per juiste oorzaak	1
18	maximumscore 3	
	• 2 (te) koud	1
	• 3 (te) droog	1
	• 4 (te) bergachtig / te reliëfrijk	1

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Regionale en sociale ongelijkheid in Vietnam

19	maximumscore 2	
	• Natuurlijke omstandigheid: de aanwezigheid van rivierdelta's / de Delta Rode Rivier en de Mekongdelta / de kustligging	1
	• De vlakke ligging / de vruchtbare grond vergrootte de economische mogelijkheden voor bijvoorbeeld landbouw / handel / transport	1
20	maximumscore 2	
	• De transitie van een agrarische samenleving naar een industriële/ dienstensamenleving	1
	• In deze gebieden liggen de meeste grote steden	1
21	maximumscore 2	
	Een voorbeeld van een juiste redenering is:	
	• Als gevolg van de industrialisatie ontstaat er meer werk buiten de agrarische sector	1
	• en buiten de agrarische sector zijn de lonen hoger	1

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	• Vrouwen blijken relatief vaker zelfstandig te zijn / een eigen bedrijf uit te oefenen dan mannen	1
	• Uit bron 2 blijkt dat zelfstandige agrarische beroepen oververtegenwoordigd zijn in de laagste twee inkomensgroepen	1

Opgave 6 – Demografische ontwikkelingen in Zuidoost-Azië

23	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste factoren zijn:	
	– de gevoerde bevolkingspolitiek	
	– invloed van de religie	
	– invloed van de cultuur	
	per juiste factor	1
24	maximumscore 3	
	• Singapore en Thailand	1
	Uit de redenering moet blijken dat	
	• verwacht wordt dat deze landen (arbeids)migranten zullen aantrekken	1
	• onder deze migranten het geboortecijfer hoger zal liggen dan onder de andere inwoners van Singapore en Thailand	1
25	maximumscore 3	
	• fase 3	1
	• Singapore in fase 4	1
	• Oost-Timor in fase 2	1

Opmerking

Alleen indien land en fase beide juist zijn 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores

26 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

- Sub-Sahara Afrika
- Zuid-Azië
- Zuidoost-Azië
- Oost-Azië
- Europa
- De voormalige Sovjetunie

indien zes of vijf gebieden in juiste volgorde	2
indien vier of drie gebieden in juiste volgorde	1
indien twee of minder gebieden in juiste volgorde	0

Leefomgeving

Opgave 7 – Waterbeleid

27 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste redenering zijn:

- Nederland ligt benedenstrooms ten opzichte van Duitsland 1
 - waardoor Nederland het effect van maatregelen bovenstrooms ondervindt 1
- of
- Als in Duitsland / stroomopwaarts het water minder goed vastgehouden wordt 1
 - is als gevolg van de lage ligging van Nederland de piekafvoer veel groter (en is samenwerking dus voor Nederland van groter belang dan voor Duitsland) 1

28 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste beschrijving is:

- Vóór 1995 werd vooral dijkverzwaring/dijkverhoging toegepast 1
- Ná 1995 is het beleid gericht op het geven van meer ruimte aan de rivier 1

Vraag	Antwoord	Scores

29 maximumscore 4

ingreep	onderdeel uit de drietrapsstrategie	het effect van de ingreep
het landinwaarts verleggen van de dijk / het verbreden van de uiterwaard	bergen	een verlaging van de hoogwaterstand / minder vaak hoogwaterstanden
het aanleggen van een instelbare overlaat	afvoeren	Er zal bij hoogwater meer water door de IJssel stromen / een verlaging van de hoogwaterstand op de Neder-Rijn

Opmerking

Gegeven de door de kandidaat ingevulde ingreep in de eerste kolom, dient voor elke juiste invulling van de vakken in de tweede en derde kolom per vak 1 scorepunt te worden toegekend.

Opgave 8 – Ruimtegebruik in Zutphen

30 maximumscore 1

de goede bereikbaarheid (per spoor, rivier en kanaal)

31 maximumscore 2

- Op mondiale schaal wordt veel industrie uitgeschoven naar landen in de semi-periferie 1
- Op lokale schaal is door de toenemende aandacht voor gezondheid en duurzaamheid vervuilende industrie dichtbij de stad steeds meer ongewenst 1

32 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- de nabijheid van het stadscentrum
- de aanwezigheid van een spoorwegstation op korte afstand

per juiste reden 1

Vraag	Antwoord	Scores
33	maximumscore 3	
	• Uit het antwoord moet blijken dat het om een concentratie van veel laagopgeleiden/kansarmen gaat	1
	Een voorbeeld van een juiste redenering is:	
	• In het woongedeelte van De Mars wordt een mix gebouwd van woningen voor verschillende inkomensgroepen	1
	• waardoor de verschillende bevolkingsgroepen door elkaar komen te wonen / er een heterogene wijk ontstaat	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 24 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: CIA factbook

bron 2 vrij naar: http://www.nos.nl/nosjournaal/dossiers/urbanisatie/urban_factsheet.html

Opgave 2

bron 1 vrij naar: Diversity Amid Globalization, Rowntree, Lewis, Price, Wyckoff fourth edition

Opgave 3

bron 1 bron: Cito

bron 2 bron: De Grote Bosatlas, 52e druk, kaart 161A en 161B

bron 3 vrij naar: <http://www.weathermichigan.com/winter.html>

Opgave 4

bron 1 vrij naar: <http://www.ecosystema.ru/08nature/world/fi/01.jpg>

bron 2 vrij naar: Geosystems seventh edition, 2009, R.W. Christopherson

Opgave 5

bron 1 vrij naar: Cito en General Statistics Office of Vietnam

bron 2 vrij naar: <http://www.gso.gov.vn/>

Opgave 6

bron 1 vrij naar: UN 2009 in: Geographische Rundschau 10/2009

bron 2 bron: Cito

Opgave 7

bron 1a, 1b

en 1c vrij naar: Illustraties Rijkswaterstaat

Opgave 8

bron 1 bron: Slagboom & Peeters

bron 2 bron: Cito

bron 3 vrij naar: <http://www.mars-zutphen.nl/WebsiteMars>